

Handleiding Les 1

Vooraf

Deze schrijfles is de derde waarin leerlingen oefenen in het genre *instrueren*. Het is een *oefenles*: leerlingen passen de schrijfstrategie KLUNS toe, die trouwens in deze les verkleind wordt tot KLUS omdat de N-stap niet nodig is. De leerlingen maken een poster met adviezen om veilig te internetten. Die posters kunnen op school boven de computers gehangen worden.

Nieuwsbegriponderwerp

Deze les sluit aan bij het Nieuwsbegriponderwerp 'Misbruik van je foto en naam op internet'. Leerlingen maken in groepjes een poster met tips voor veilig internetten.

Schrijftaak

De instructieles bestaat uit twee lessen.

1. In les 1 herhaalt u de KLUNS-strategie en stelt u met de groep vast waaraan een goede poster met tips moet voldoen (criteria). Daarna lezen de leerlingen de tekst uit Nieuwsbegrip XL over veilig internetten. Ze werken eerst in duo's en daarna in viertallen om de belangrijkste tips uit die tekst te halen. Met die tips maken ze de poster.
2. In les 2 krijgt een groepje de poster van een ander groepje toegewezen. Ze komen voor de klas en geven, aan de hand van de criteria, tops (complimenten) en tips (verbeterpunten) bij de poster. Luisteren naar mensen die je geschreven tekst bespreken is een belangrijke leerervaring.

**Zet de leerlingen
zo snel mogelijk
aan het werk.**

Vorbereiding

- Lees vooraf beide lesplanningen door. Denk na over de groepjesindeling.
- Maak gebruik van het digibord om in les 1 de KLU(N)S-strategie te noteren, de criteria vast te stellen (en deze criteria in les 2 weer op te roepen).
- Google naar 'Instructieposter' (Afbeeldingen), kies daar goede voorbeelden uit (korte teksten, plaatjes) die u in bij opdracht 2 kunt gebruiken¹.

Materiaal

- Voor de leerlingen:
 - opdrachten les 1
 - Leesteksten op pagina 5, voor elke leerling een kopie
 - A3-vellen om de posters te maken
 - stiften of ander materiaal om de poster te verfraaien

OPDRACHT 1

Waarom ga je schrijven: het Nieuwsbegripfilmje bekijken

Bekijk met de leerlingen de Nieuwsbegripfilm van het Jeugdjournaal. Laat de leerlingen de vraag beantwoorden.

¹ Tip: plaats deze afbeeldingen van posters in uw digibordgalerij, dan roept u ze makkelijk op tijdens de les.

OPDRACHT 2 Wat voor tekst schrijf je: een poster met tips

- Bespreek kort met de leerlingen: wat kun je doen zodat je geen vervelende dingen meemaakt op internet? (Misschien hebben ze daar al over gelezen bij de Leesles andere tekstsoort.) Wat de leerlingen vandaag gaan doen, is een poster maken met tips daarvoor. Die posters kunnen ze op school bij de computers hangen. Laat de leerlingen bedenken welke schrijfstrategie ze voor deze poster het best kunnen gebruiken. (Welke kennen ze al? BEVERS, VOS, VOL, KLUNS.) Stel samen vast dat KLUNS het meest geschikt lijkt, want de poster is een soort instructietekst (er wordt verteld wat je moet doen). Wijs erop dat je KLU (van **klus**) gebruikt om een titel of kop boven aan de poster te zetten, en S (van **stappen**) om de tips duidelijk te formuleren en op een rijtje te zetten. N (van **nodig**) doet dus vandaag niet mee (er is dit keer tenslotte geen materiaal nodig)!
- Bekijk de voorbeelden van posters die u via Google gevonden hebt en bespreek met de leerlingen: waar moet een goede poster aan voldoen? Laat de kinderen criteria bedenken en zet die op het bord. Hanteer als leidraad deze criteria, maar gebruik vooral de woorden die de leerlingen gebruiken.

Let op:	Dat betekent:
Leesbaarheid	De poster is van een afstand goed leesbaar.
Duidelijkheid	De tekst is kort, krachtig en duidelijk.
Volgorde	De tips staan in een goede volgorde.
Titel	De poster heeft een goede titel.
Aantrekkelijkheid	De poster ziet er leuk uit.
Goed Nederlands	De poster heeft geen taalfouten.

- Stel groepjes samen van vier leerlingen.

OPDRACHT 3 Lezen: een stukje tekst met tips

Geef alle leerlingen de tekst op pagina 5. Verdeel de groepjes in twee duo's, duo A en duo B.. Geef de leerlingen opdracht de tekst te lezen en in de tekst de drie tips te kiezen die ze het belangrijkste vinden. Duo A doet dat bij 'Algemene tips', duo B bij 'Chat-tips'.

OPDRACHT 4 Kiezen: de drie beste tips

De leerlingen schrijven hun drie gekozen tips op.

OPDRACHT 5 Schrijven: de allerbeste tips op de poster

De twee duo's werken verder in hun groepje van vier. Wijs op de uitleg op het opdrachtblad om de KLUNS-strategie toe te passen.

- Ze vergelijken hun tips. Passen ze goed bij elkaar? Als er tips overlappen, kunnen ze er een schrappen. In welke volgorde zetten ze de tips?
- Vertel de leerlingen dat ze nu hun poster mogen gaan maken. Laat de groepjes onderling taken verdelen en attendeer ze erop dat ze het lijstje (criteria) op het bord gebruiken. Tip voor een extra uitdaging: laat de groepjes proberen een afkorting

(zoals KLUNS en BEVERS) te maken bij hun tips. Schat zelf in welke groepjes u dit kunt vragen.

Afronding

Rond de les af met het maken van afspraken over het bewaren van de posters. In les 2 gaan de leerlingen ermee verder.

Handleiding Les 2

Materiaal

- Voor iedere leerling opdrachtblad: opdrachten les 2.
- stiften of ander materiaal om de poster te verfraaien

Vooraf

Zorg dat de posters uit les 1 beschikbaar zijn. Zet het lijstje criteria uit les 1 opnieuw op het (digi)bord.

OPDRACHT 6 Schrijven: de poster afmaken

De groepjes maken hun posters af. Stimuleer ze de posters aantrekkelijk te maken.

OPDRACHT 7 Andere posters bekijken

Leg de leerlingen uit dat ze nu de posters gaan bekijken. Wijs op het lijstje criteria op het bord en zeg dat ze die moeten gebruiken.

Leg de procedure uit:

- Elk groepje krijgt een van de posters toegewezen.
- De groepjes komen om de beurt voor het bord en houden een bespreking van de poster. Daarbij gebruiken ze het lijstje criteria op het bord. Zij geven daarbij *Tops en Tips* (wat is goed, wat kan beter?).

OPDRACHT 8 Terugkijken: de lessen bespreken

Bespreek met de leerlingen de twee lessen met de posters.

- Wat is belangrijk bij een goede poster?
- Wat heb je gebruikt van de KLUNS-strategie? (Alleen het KLUS-deel.)

OPDRACHT 9 Terugkijken: het schrijven bespreken

Laat de leerlingen de vragen op het opdrachtblad beantwoorden.

Afronding

Bespreek met de groep het ophangen van de posters op school. Het is slim de posters regelmatig te vervangen door andere, anders vallen ze niet meer op. Verder kunnen leerlingen een foto van hun poster maken om naar huis te mailen of op de schoolsite te zetten. Alle leerlingen kunnen een foto van hun poster in hun eigen schrijfmap bewaren.

Verschillen in de lessen tussen niveau A en B

	B	A
Criteria voor posters	7 criteria	6 criteria
Te lezen teksten	Uit Nieuwsbegrip B	Uit Nieuwsbegrip A

Rubrics

Formulering	4	3	2	1
De tips zijn goed geformuleerd.	Alleen sporadische zwakke of foute formuleringen	Minstens driekwart van de tips is goed geformuleerd.	Minstens de helft van de tips is goed geformuleerd.	Een enkele goed geformuleerde tip.

Onderdelen	4	3	2	1
De belangrijkste tips zijn geselecteerd.	Op de poster staan alleen de belangrijkste tips.	De meeste tips horen bij de belangrijke tips.	Ongeveer de helft van de genoemde tips is belangrijk.	Een enkele tip hoort bij de belangrijke tips.

Volgorde	4	3	2	1
Alle tips staan in een goede volgorde.	De tips staan in een goede volgorde.	De meeste tips staan in een goede volgorde.	De volgorde is voor ongeveer de helft goed.	De tips staan erin en kunnen nu op volgorde gezet worden.

Formulering	4	3	2	1
De tips zijn duidelijk en bondig geformuleerd.	Vrijwel alle tips zijn duidelijk en bondig geformuleerd.	Minstens driekwart van de tips is duidelijk en bondig geformuleerd.	Minstens de helft van de tips is duidelijk en bondig geformuleerd.	Een enkele tip is duidelijk en bondig geformuleerd.

Aantrekkelijk	4	3	2	1
De poster ziet er aantrekkelijk uit en de tekst is goed leesbaar.	De poster ziet er aantrekkelijk uit en de tips zijn heel goed leesbaar.	De poster ziet er aardig uit. De tekst is leesbaar.	De tekst is leesbaar, de poster heeft weinig kleur. Of: de poster ziet er wel leuk uit, de tekst is hier en daar goed te lezen.	De poster is een begin. Je kunt zien dat het een poster moet worden.

Tips voor veilig internetten

Het is leuk om te internetten. Je kunt gemakkelijk met anderen praten en berichtjes sturen. Dat noem je chatten. Daar zijn speciale sites voor. Toch kan het ook gevaarlijk zijn. Jouw informatie kan bij mensen terechtkomen die je niet kunt vertrouwen. En iemand kan jouw foto's doorsturen. Ook als je dat niet weet of niet wilt.

Algemene tips

1. Vul nooit je adres en (mobiele) telefoonnummer in.
2. Vraag je ouders om toestemming als je een formulier moet invullen.
3. Geef nooit zomaar je wachtwoord aan bedrijven of mensen die je door internet kent.
4. Wees voorzichtig met pop-up-berichten. Dat zijn berichten die opeens tevoorschijn komen. Vaak staat er in dat je iets hebt gewonnen. Klik altijd op 'nee' of klik de pop-up weg. Want deze berichten zijn meestal nep. Ze kunnen je computer stukmaken. Als je twijfelt, vraag je ouders om hulp.
5. Open nooit een mail van iemand die je niet kent. Je kunt hierdoor een virus op je computer krijgen. Een virus maakt je computer kapot.
6. Klik plaatjes of filmpjes die je niet wilt zien meteen weg. Je hoeft niets te kijken of te lezen wat je niet leuk vindt.

Chat-tips

1. Stuur niet zomaar foto's of filmpjes van jezelf door.
Je weet nooit wat anderen daarmee doen.
Wil je foto's of filmpjes doorsturen waar anderen opstaan?
Vraag dan eerst of ze dat goed vinden.
2. Geef nooit zomaar je adres of telefoonnummer.
3. Zet je iets over jezelf op internet? Vraag je ouders dan om je te helpen. Zorg dat alleen je eigen vrienden kunnen zien wat je erop zet.
4. Chat niet met iemand die je niet kent. Dat kan gevaarlijk zijn. Je weet nooit zeker wie het is.
5. Maak geen afspraakjes via internet.
Behalve als je weet wie het is.

Bron: <http://mijnkindonline.nl/artikelen/regels-en-afspraken-op-internet>